

Mezőhegyesen ülésezett az MTA AKTB

BORBÉLY CSABA

Magyar Tudományos Akadémia Agrár-közgazdasági Tudományos Bizottsága (AKTB) 2021. szeptember 10-én a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. meghívásának eleget téve kihelyezett bizottsági ülést tartott Mezőhegyesen.

Mezőhegyes Békés megye Mezőkovács-házai járásában fekszik, a román határ mellett, 1989 óta bír városi ranggal. Kiváló termőhelyi adottságai miatt szinte mindig lakott hely volt, újkori léte 1785-től kezdődik. A török és az osztrák örökösödési háborúk következtében a Monarchia lóállománya minőségben és számban is leromlott, és ez a helyzet különösen igaz volt Magyarországon. Egy birodalom hatalma, tekintélye, jóléte és főleg hadseregének ütőképessége abban az időben nagymértékben attól függött, hogy mennyi és milyen minőségű lóval rendelkezett, ezért a helyzet tartós megoldást kívánt. Az uralkodó, II. József ezt felismerve trónra lépése után számos rendeletet adott ki, amelyek a lótenyésztés színvonalának emelését szolgálták. Ezek közé tartozott a Mezőhegyesi

Ménesintézet megalapítása, az erről szóló okiratot 1784. december 20-án írta alá. A ménes helyének kitűzése után Csekonics József kapott megbízást az építkezés levezénylésére, amelyet eredetileg 500 kancára terveztek. A gyors építkezésnek köszönhetően rövid idő alatt elkészültek az első istállók, és 362 kancával elindult a tenyésztő munka Mezőhegyesen, amely egyben a település újkori történelmének kezdete is volt. Napjainkban a részvénytársaság teljes foglalkoztatott állománya meghaladja az 500 főt.

Az AKTB programja a Zrt. központjában ismerkedéssel indult, amikor is Lakner Zoltán, az AKTB elnöke röviden bemutatta a szép számban megjelent bizottsági tagokat, majd vendéglátónk, Kovács Norbert, a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. vezérigazgatója adott betekintést a részvénytársaság működésébe. Ez utóbbi programelem csaknem két és fél órán át tartott, hiszen számos kérdés merült fel a bizottsági tagok részéről, egy-egy szervezeti egység alapos elemzésen esett át.

A Ménesbirtok 2016-ban került újra állami kézbe, amikor a magyar állam 2,1 milliárd forintért visszavásárolta a korábbi tulajdonát és a 9862 hektár földbirtokot. 2017. január 1-jén megkezdte működését az újjászervezett Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. A Ménesbirtokhoz tartozik még egy középiskola is, ahol mezőgazdasági technikus, mezőgazdasági gépésztechnikus, gazda és mezőgazdasági gépész szakokra várják elsősorban a régiből továbbtanulni vágyó, mezőgazdaság iránt érdeklődő diákokat. 2018-ban a Mezőhegyesi Ménesbirtok Zrt. menedzsmentje célszerűnek látta – a korábbi tulajdonosok által a Limagrain francia cégnek eladott vetőmagüzem visszavásárlását. A magyar állam biztosította a tökélemelésnek köszönhetően a visszavásárlás megtörtént és a vetőmagüzem újra a magyar állam tulajdonába került. Ezzel egy időben a Limagrain és a Ménesbirtok 10 évre szóló vetőmag-termeltetői szerződést kötött. A lótenyésztés tradicionális ágazata Mezőhegyesnek három történelmi fajta: a Nóniusz, a Gidrán és a Furioso központi tenyésztőhelyeként. A lótenyésztés ugyanakkor veszteséges, ezért a stratégia meghatározó

eleme, hogy ezt minimalizálják, középtávon nullszaldóssá tegyék, miközben az alapvető feladatokat – elsősorban a génmegőrzést – ellátják. Ennek keretében a lóállományt 250 egyedre csökkentették, és több olyan intézkedést hoztak (külföldi értékesítés, bértartás növelése, kihelyezett tartás, szaporítóanyag-értékesítés, lovasturizmus), amelyek reményeik szerint elérhetővé teszik a kitzított gazdasági célt.

A korábbi, a korszerű tartásra alkalmatlan istállókat kiváltó új tejelő szarvasmarha telep 2020 őszén állt termelésbe, nyolc fejőrobottal. Nem volt még példa ekkora állomány robotfejésre való átállítására, ezért óvatos becsléseket fogalmaztak meg az induláskor. Az aggályok ellenére sokkal gyorsabban és nagyobb töréstől mentesen zajlott le a váltás, amely már érezteti pozitív hatásait a mutatószámokban. Ugyanakkor a beruházások miatt rendkívül magas az értékcsökkenés, ez még hosszú évekig befolyásolni fogja az ágazat jövedelemtermelő képességét.

A részvénytársaság egyik adottsága, hogy hazai viszonyok között jelentős az öntözött területek aránya, ez a folyamatban lévő beruházásoknak köszönhetően jövőre már 5500 hektárt jelent. A mintegy 8,5 milliárdos

fejlesztésnél 7,5%-os súlyozott tőkeköltés mellett 10 éves megtérülési idővel számolnak. A tervek szerint ezzel a beruházással csökkenthetik az eddigi magas üzemeltetési költséget, növelik az üzembiztonságot, ezzel együtt a növénytermesztés eredményességét.

A növénytermesztés 8200 hektáron folyik, ebből 2200-2500 hektáron vetőmagtermesztéssel foglalkoznak, elsősorban hibrid kukoricával, de van búza és árpa is. Mintegy 4000 hektáron árunövényt termelnek (őszi búza, szója, kukorica, napraforgó, repce), a maradék területen pedig takarmánytermesztéssel foglalkoznak. A gépparkot gyakorlatilag teljesen lecserezték, a traktorállományát a korábbi elavult MTZ traktorokat kisebb számú, de erősebb gépekre váltották le, így az átlagos traktorteljesítmény megemelkedett 155 LE-ről 172 LE-re, ugyanakkor az egy hektárra jutó traktorok száma a növénytermesztésben kevesebb mint a felére csökkent.

Külön ki kell emelni a precíziós gazdálkodás terén felvállalt kísérleteket, illetve ezek eredményeit. A Mezőhegyesi Ménesbirtokon példaértékű munka folyik e tekintetben, a teljes folyamat rendelkezésre áll a talajmintavételtől, annak széles körű analizálásától egészen a hozamtérképig, és mindezek alapján juttatják ki az inputanyagokat. Rendkívül meggyőző volt

a helyspecifikus mélylazítás működésének megismerése, ahol „on the go” menet közben történő mélységváltoztatással történik a talaj szerkezetének kialakítása. Hasonlóan látványos a dróntechnológia bemutatása, vagy a permetezés precíziós módszerekkel való megvalósítása. Összességében itt olyan technológiák kipróbálása történik, amelyek nyereségessége, alkalmazhatósága ma még kérdéses, de az így felgyülemlett tapasztalatokkal a jövőt is megalapozzák, valamint segíteni tudják az érdeklődő termelőket, gazdaságokat.

Az AKTB megjelent tagjai új ismereteket szereztek a tejtermelő telep bejárása során, rövid határszemlét tartottunk a napraforgó betakarítását megtekintve, de bejutottunk a gépállomásra, sőt még a rendkívül szép tölgyes fasort is láthattuk. Mindeközben folyamatosan kérdeztünk, de vendéglátóink állták a sarat, így a nap végére jó pár élménnyel, gyakorlati tudással gazdagodtunk. A Ménesbirtokon egy átgondolt koncepció megvalósulását láthattuk folyamatában, magas szintű szakmai nivå mellett. Közös véleményünk az volt, hogy az itt lezajlott beruházások, fejlesztések szakmai tapasztalatait közreadva a Nemzeti Ménesbirtok és Tangazdaság Zrt. meghatározó, rendkívül hasznos tagja lehet a magyar agrárágazatnak.